

Bruksela, 14 września 2016 r.
(OR. en)

10973/16
ADD 5

**Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2016/0206 (NLE)**

WTO 195
SERVICES 20
FDI 16
CDN 12

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy: Kompleksowa umowa gospodarczo-handlowa między Kanadą, z jednej
strony, a Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z drugiej strony

Część A**Oznaczenia geograficzne określające produkt pochodzący z Unii Europejskiej**

Oznaczenie	Transliteracja (wyłącznie do celów informacyjnych)	Kategoria produktów	Miejsce pochodzenia (terytorium, region lub miejscowość)
České pivo		piwo	Republika Czeska
Žatecký Chmel		chmiel	Republika Czeska
Hopfen aus der Hallertau		chmiel	Niemcy
Nürnberger Bratwürste**		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Niemcy
Nürnberger Rostbratwürste		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Niemcy
Schwarzwälder Schinken		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Niemcy
Aachener Printen		wyroby cukiernicze i piekarskie	Niemcy
Nürnberger Lebkuchen		wyroby cukiernicze i piekarskie	Niemcy
Lübecker Marzipan		wyroby cukiernicze i piekarskie	Niemcy
Bremer Klagen		wyroby cukiernicze i piekarskie	Niemcy
Hessischer Handkäse		sery	Niemcy

Oznaczenie	Transliteracja (wyłącznie do celów informacyjnych)	Kategoria produktów	Miejsce pochodzenia (terytorium, region lub miejscowość)
Hessischer Handkäs		sery	Niemcy
Tettnanger Hopfen		chmiel	Niemcy
Spreewälder Gurken		produkty ze świeżych i przetworzonych warzyw	Niemcy
Danablu		sery	Dania
Ελιά Καλαμάτας	Elia Kalamatas	oliwki stołowe i przetworzone	Grecja
Μαστίχα Χίου	Masticha Chiou	naturalne gumy i żywice - gumy do żucia	Grecja
Φέτα*	Feta	sery	Grecja
Ελαιόλαδο Καλαμάτας	oliwa z oliwek Kalamata	oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Grecja
Ελαιόλαδο Κολυμβάρι Χανίων Κρήτης	oliwa z oliwek Kolymvari Chanion Kritis	oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Grecja
Ελαιόλαδο Σητείας Λασιθίου Κρήτης	oliwa z oliwek Sitia Lasithiou Kritis	oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Grecja
Ελαιόλαδο Λακωνία	oliwa z oliwek Lakonia	oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Grecja
Κρόκος Κοζάνης	Krokos Kozanis	przyprawy	Grecja
Κεφαλογραβιέρα	Kefalograviera	sery	Grecja
Γραβιέρα Κρήτης	Graviera Kritis	sery	Grecja
Γραβιέρα Νάξου	Graviera Naxou	sery	Grecja
Μανούρι	Manouri	sery	Grecja
Κασέρι	Kasseri	sery	Grecja
Φασόλια Γίγαντες Ελέφαντες Καστοριάς	Fassolia Gigantes Elefantes Kastorias	produkty ze świeżych i przetworzonych warzyw	Grecja

Oznaczenie	Transliteracja (wyłącznie do celów informacyjnych)	Kategoria produktów	Miejsce pochodzenia (terytorium, region lub miejscowość)
Φασόλια Γίγαντες Ελέφαντες Πρεσπών Φλώρινας	Fassolia Gigantes Elefantes Prespon Florinas	produkty ze świeżych i przetworzonych warzyw	Grecja
Κονσερβολιά Αμφίσσης	Konservolia Amfissis	oliwki stołowe i przetworzone	Grecja
Λουκούμι Γεροσκήπου	Loukoumi Geroskipou	wyroby cukiernicze i piekarskie	Cypr
Baena		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Hiszpania
Sierra Mágina		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Hiszpania
Aceite del Baix Ebre-Montsía		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Hiszpania
Oli del Baix Ebre-Montsía		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Hiszpania
Aceite del Bajo Aragón		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Hiszpania
Antequera		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Hiszpania
Priego de Córdoba		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Hiszpania
Sierra de Cádiz		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Hiszpania
Sierra de Segura		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Hiszpania
Sierra de Cazorla		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Hiszpania
Siurana		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Hiszpania
Aceite de Terra Alta		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Hiszpania
Oli de Terra Alta		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Hiszpania
Les Garrigues		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Hiszpania
Estepa		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Hiszpania

Oznaczenie	Transliteracja (wyłącznie do celów informacyjnych)	Kategoria produktów	Miejsce pochodzenia (terytorium, region lub miejscowość)
Guijuelo		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Hiszpania
Jamón de Huelva		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Hiszpania
Jamón de Teruel		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Hiszpania
Salchichón de Vic		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Hiszpania
Llonganissa de Vic		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Hiszpania
Mahón-Menorca		sery	Hiszpania
Queso Manchego		sery	Hiszpania
Cítricos Valencianos		świeże i przetworzone owoce i orzechy	Hiszpania
Cîtrics Valancians		świeże i przetworzone owoce i orzechy	Hiszpania
Jijona		wyroby cukiernicze i piekarskie	Hiszpania
Turrón de Alicante		wyroby cukiernicze i piekarskie	Hiszpania
Azafrán de la Mancha		przyprawy	Hiszpania
Comté		sery	Francja
Reblochon		sery	Francja
Reblochon de Savoie		sery	Francja

Oznaczenie	Transliteracja (wyłącznie do celów informacyjnych)	Kategoria produktów	Miejsce pochodzenia (terytorium, region lub miejscowość)
Roquefort		sery	Francja
Camembert de Normandie		sery	Francja
Brie de Meaux		sery	Francja
Emmental de Savoie		sery	Francja
Pruneaux d'Agen		świeże i przetworzone owoce i orzechy	Francja
Pruneaux d'Agen mi-cuits		świeże i przetworzone owoce i orzechy	Francja
Huîtres de Marennes-Oléron		świeże, zamrożone i przetworzone produkty rybne	Francja
Canards à foie gras du Sud-Ouest: Chalosse		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Francja
Canards à foie gras du Sud-Ouest: Gascogne		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Francja
Canards à foie gras du Sud-Ouest: Gers		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Francja
Canards à foie gras du Sud-Ouest: Landes		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Francja
Canards à foie gras du Sud-Ouest: Périgord		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Francja
Canards à foie gras du Sud-Ouest: Quercy		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Francja
Jambon de Bayonne***		mięso peklowane na sucho	Francja
Huile d'olive de Haute-Provence		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Francja

Oznaczenie	Transliteracja (wyłącznie do celów informacyjnych)	Kategoria produktów	Miejsce pochodzenia (terytorium, region lub miejscowość)
Huile essentielle de lavande de Haute-Provence		olejki eteryczne	Francja
Morbier		sery	Francja
Epoisses		sery	Francja
Beaufort***		sery	Francja
Maroilles		sery	Francja
Marolles		sery	Francja
Munster *		sery	Francja
Munster Géromé		sery	Francja
Fourme d'Ambert		sery	Francja
Abondance		sery	Francja
Bleu d'Auvergne		sery	Francja
Livarot		sery	Francja
Cantal		sery	Francja
Fourme de Cantal		sery	Francja
Cantalet		sery	Francja
Petit Cantal		sery	Francja
Tomme de Savoie		sery	Francja
Pont - L'Evêque		sery	Francja
Neufchâtel		sery	Francja
Chabichou du Poitou		sery	Francja
Crottin de Chavignol		sery	Francja

Oznaczenie	Transliteracja (wyłącznie do celów informacyjnych)	Kategoria produktów	Miejsce pochodzenia (terytorium, region lub miejscowość)
Saint-Nectaire		sery	Francja
Piment d'Espelette		przyprawy	Francja
Lentille verte du Puy		produkty ze świeżych i przetworzonych warzyw	Francja
Aceto balsamico Tradizionale di Modena		ocet	Włochy
Aceto balsamico di Modena		ocet	Włochy
Cotechino Modena		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Włochy
Zampone Modena		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Włochy
Bresaola della Valtellina		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Włochy
Mortadella Bologna		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Włochy
Prosciutto di Parma		mięso peklowane na sucho	Włochy
Prosciutto di S. Daniele		mięso peklowane na sucho	Włochy
Prosciutto Toscano		mięso peklowane na sucho	Włochy
Prosciutto di Modena		mięso peklowane na sucho	Włochy
Provolone Valpadana		sery	Włochy
Taleggio		sery	Włochy
Asiago*		sery	Włochy
Fontina*		sery	Włochy

Oznaczenie	Transliteracja (wyłącznie do celów informacyjnych)	Kategoria produktów	Miejsce pochodzenia (terytorium, region lub miejscowość)
Gorgonzola*		sery	Włochy
Grana Padano		sery	Włochy
Mozzarella di Bufala Campana		sery	Włochy
Parmigiano Reggiano		sery	Włochy
Pecorino Romano		sery	Włochy
Pecorino Sardo		sery	Włochy
Pecorino Toscano		sery	Włochy
Arancia Rossa di Sicilia		świeże i przetworzone owoce i orzechy	Włochy
Cappero di Pantelleria		świeże i przetworzone owoce i orzechy	Włochy
Kiwi Latina		świeże i przetworzone owoce i orzechy	Włochy
Lenticchia di Castelluccio di Norcia		produkty ze świeżych i przetworzonych warzyw	Włochy
Mela Alto Adige		świeże i przetworzone owoce i orzechy	Włochy
Südtiroler Apfel		świeże i przetworzone owoce i orzechy	Włochy
Pesca e nettarina di Romagna		świeże i przetworzone owoce i orzechy	Włochy
Pomodoro di Pachino		produkty ze świeżych i przetworzonych warzyw	Włochy

Oznaczenie	Transliteracja (wyłącznie do celów informacyjnych)	Kategoria produktów	Miejsce pochodzenia (terytorium, region lub miejscowość)
Radicchio Rosso di Treviso		produkty ze świeżych i przetworzonych warzyw	Włochy
Ricciarelli di Siena		wyroby cukiernicze i piekarskie	Włochy
Riso Nano Vialone Veronese		zboża	Włochy
Speck Alto Adige		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Włochy
Südtiroler Markenspeck		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Włochy
Südtiroler Speck		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Włochy
Veneto Valpolicella		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Włochy
Veneto Euganei e Berici		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Włochy
Veneto del Grappa		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Włochy
Culatello di Zibello		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Włochy
Garda		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Włochy
Lardo di Colonnata		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Włochy
Szegedi téliszalámi		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Węgry
Szegedi szalámi		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Węgry

Oznaczenie	Transliteracja (wyłącznie do celów informacyjnych)	Kategoria produktów	Miejsce pochodzenia (terytorium, region lub miejscowość)
Tiroler Speck		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Austria
Steirischer Kren		produkty ze świeżych i przetworzonych warzyw	Austria
Steirisches Kürbiskernöl		nasiona oleiste	Austria
Queijo S. Jorge		sery	Portugalia
Azeite de Moura		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Portugalia
Azeites de Trás-os-Montes		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Portugalia
Azeite do Alentejo Interior		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Portugalia
Azeites da Beira Interior		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Portugalia
Azeites do Norte Alentejano		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Portugalia
Azeites do Ribatejo		oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego	Portugalia
Pêra Rocha do Oeste		świeże i przetworzone owoce i orzechy	Portugalia
Ameixa d'Elvas		świeże i przetworzone owoce i orzechy	Portugalia
Ananás dos Açores / S. Miguel		świeże i przetworzone owoce i orzechy	Portugalia
Chouriça de carne de Vinhais		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Portugalia
Linguiça de Vinhais		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Portugalia

Oznaczenie	Transliteracja (wyłącznie do celów informacyjnych)	Kategoria produktów	Miejsce pochodzenia (terytorium, region lub miejscowość)
Chouriço de Portalegre		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Portugalia
Presunto de Barrancos		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Portugalia
Queijo Serra da Estrela		sery	Portugalia
Queijos da Beira Baixa		sery	Portugalia
Queijo de Castelo Branco		sery	Portugalia
Queijo Amarelo da Beira Baixa		sery	Portugalia
Queijo Picante da Beira Baixa		sery	Portugalia
Salpicão de Vinhais		świeże, zamrożone i przetworzone mięso	Portugalia
Gouda Holland		sery	Niderlandy
Edam Holland		sery	Niderlandy
Kalix Ljörom		świeże, zamrożone i przetworzone produkty rybne	Szwecja
Magiun de prune Topoloveni		świeże i przetworzone owoce i orzechy	Rumunia

Część B

Oznaczenia geograficzne określające produkt pochodzący z Kanady

Oznaczenie	Transliteracja (wyłącznie do celów informacyjnych)	Kategoria produktów	Miejsce pochodzenia (terytorium, region lub miejscowość)

TERMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 20.21.11 I 20.21.12

Część A

Valencia Orange

Orange Valencia

Valencia

Black Forest Ham

Jambon Forêt Noire

*Tiroler Bacon*²⁹

*Bacon Tiroler*²⁹

Parmesan

St. George Cheese

Fromage St-George[s]

Część B

Termin „comté” w związku z produktami spożywczymi stosowany jako odniesienie do hrabstwa (np. „Comté du Prince-Edouard”; „Prince Edward County”; „Comté de Prescott-Russell”; „Prescott-Russell County”).

Termin „Beaufort” w związku z produktami serowymi wytwarzanymi w okolicy obszaru geograficznego Beaufort Range, wyspa Vancouver, Kolumbia Brytyjska.

²⁹ Dozwolone jest stosowanie różnych wariantów pisowni w języku angielskim lub francuskim, w tym „Tyrol”, „Tiroler”, „Tyroler”, i „Tirolien”.

KATEGORIE PRODUKTÓW

1. **świeże, zamrożone i przetworzone mięso** oznacza produkty objęte działem 2 i pozycją 16.01 lub 16.02 Systemu Zharmonizowanego;
2. **mięso peklowane na sucho** oznacza produkty mięsne peklowane na sucho objęte działem 2 i pozycją 16.01 lub 16.02 Systemu Zharmonizowanego;
3. **chmiel** oznacza produkty objęte pozycją 12.10 Systemu Zharmonizowanego;
4. **świeże, zamrożone i przetworzone produkty rybne** oznaczają produkty objęte działem 3 i pozycją 16.03, 16.04 lub 16.05 Systemu Zharmonizowanego;
5. **masło** oznacza produkty objęte pozycją 04.05 Systemu Zharmonizowanego;
6. **sery** oznaczają produkty objęte pozycją 04.06 Systemu Zharmonizowanego;
7. **produkty ze świeżych i przetworzonych warzyw** oznaczają produkty objęte działem 7 Systemu Zharmonizowanego i produkty zawierające warzywa objęte działem 20 Systemu Zharmonizowanego;

8. **świeże i przetworzone owoce i orzechy** oznaczają produkty objęte działem 8 Systemu Zharmonizowanego i produkty zawierające owoce lub orzechy objęte działem 20 Systemu Zharmonizowanego;
9. **przyprawy** oznaczają produkty objęte działem 9 Systemu Zharmonizowanego;
10. **zboża** oznaczają produkty objęte działem 10 Systemu Zharmonizowanego;
11. **produkty przemysłu młynarskiego** oznaczają produkty objęte działem 11 Systemu Zharmonizowanego;
12. **nasiona oleiste** oznaczają produkty objęte działem 12 Systemu Zharmonizowanego;
13. **napoje z ekstraktów roślinnych** oznaczają produkty objęte pozycją 13.02 Systemu Zharmonizowanego;
14. **oleje i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego** oznaczają produkty objęte działem 15 Systemu Zharmonizowanego;
15. **wyroby cukiernicze i piekarskie** oznaczają produkty objęte pozycją 17.04, 18.06, 19.04 lub 19.05 Systemu Zharmonizowanego;
16. **makaron** oznacza produkty objęte pozycją 19.02 Systemu Zharmonizowanego;

17. **oliwki stołowe i przetworzone** oznaczają produkty objęte pozycją 20.01 lub 20.05 Systemu Zharmonizowanego;
18. **pasta musztardowa** oznacza produkty objęte podpozycją 2103.30 Systemu Zharmonizowanego;
19. **piwo** oznacza produkty objęte pozycją 22.03 Systemu Zharmonizowanego;
20. **ocet** oznacza produkty objęte pozycją 22.09 Systemu Zharmonizowanego;
21. **olejki eteryczne** oznaczają produkty objęte pozycją 33.01 Systemu Zharmonizowanego;
22. **naturalne gumy i żywice - gumy do żucia** oznaczają produkty objęte pozycją 17.04 Systemu Zharmonizowanego.

REGULAMIN POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO

Definicje i postanowienia ogólne

1. W odniesieniu do niniejszego rozdziału i regulaminu:

doradca oznacza osobę fizyczną wyznaczoną przez Stronę w celu doradztwa lub pomocy tej Stronie w związku z postępowaniem arbitrażowym;

organ arbitrażowy oznacza organ utworzony na mocy art. 29.7;

arbiter oznacza członka organu arbitrażowego utworzonego na mocy art. 29.7;

asystent oznacza osobę fizyczną, która zgodnie z zasadami powołania arbitra prowadzi badania dla tego arbitra lub pomaga temu arbitrowi;

dzień oznacza dzień kalendarzowy, o ile nie określono inaczej;

dzień ustawowo wolny od pracy oznacza każdą sobotę i niedzielę i każdy inny dzień wyznaczony przez Stronę jako dzień wolny od pracy do celów niniejszego regulaminu;

przedstawiciel Strony oznacza pracownika lub inną osobę fizyczną powołaną przez departament rządowy lub agencję rządową lub jakikolwiek inny podmiot publiczny Strony, która to osoba reprezentuje Stronę podczas sporu rozstrzyganego na podstawie niniejszej Umowy;

Strona odpowiadająca oznacza Stronę, w stosunku do której istnieje domniemanie, że dopuściła się naruszenia postanowień, o których mowa w art. 29.2; oraz

Strona wnioskująca oznacza Stronę, która składa wniosek o powołanie organu arbitrażowego na mocy art. 29.6 niniejszej Umowy.

2. Strona odpowiadająca odpowiada za logistyczne zarządzanie postępowaniem arbitrażowym, w szczególności za organizację przesłuchań, chyba że uzgodniono inaczej. Strony w równym stopniu ponoszą jednak wydatki administracyjne związane z postępowaniem arbitrażowym, a także wypłacają wynagrodzenia i ponoszą wszelkie wydatki związane z kosztami podróży, zakwaterowaniem oraz wydatki ogólne arbitrów i ich asystentów.

Powiadomienia

3. O ile nie uzgodniono inaczej, Strony i organ arbitrażowy przekazują wnioski, zawiadomienia, oświadczenia pisemne lub inne dokumenty pocztą elektroniczną, przesyłając w tym samym dniu kopię faksem, listem poleconym, kurierem, za potwierdzeniem odbioru lub przy pomocy innego rodzaju środka komunikacji, który zapewnia rejestrację wysłania przesyłki. Uznaje się, że wiadomość przesłana pocztą elektroniczną otrzymana jest w dniu jej wysłania, o ile nie dowiedziono, że było inaczej.
4. W przypadku korzystania z komunikacji na piśmie Strona przekazuje drugiej Stronie oraz każdemu z arbitrów kopię korespondencji w formie elektronicznej.
5. Niewielkie błędy pisarskie występujące we wniosku, zawiadomieniu, oświadczeniu pisemnym lub innym dokumencie związanym z postępowaniem arbitrażowym można poprawić, dostarczając nowy dokument, w którym wyraźnie zaznaczono te zmiany.

6. Jeśli ostatni dzień na dostarczenie dokumentu przypada na dzień ustawowo wolny od pracy lub dzień odpoczynku w Kanadzie lub w Unii Europejskiej, dokument ten można dostarczyć w następnym dniu roboczym. Nie można uznać, że jakiegokolwiek dokumenty, powiadomienia lub wnioski otrzymano w dniu ustawowo wolnym od pracy.
7. W zależności od postanowień, których dotyczy spór, kopie wszystkich wniosków i powiadomień skierowanych do Wspólnego Komitetu CETA zgodnie z niniejszym rozdziałem przekazuje się także innym stosownym organom instytucjonalnym.

Rozpoczęcie postępowania arbitrażowego

8. O ile Strony nie uzgodnią inaczej, spotykają się one z organem arbitrażowym w ciągu siedmiu dni roboczych od daty jego utworzenia w celu ustalenia tych kwestii, które Strony lub organ arbitrażowy uznają za stosowne, włącznie z wynagrodzeniem i zwrotami wydatków wypłacanymi arbitrom, które są zgodne ze standardami WTO. Wynagrodzenie asystenta arbitra nie przekracza 50 % całkowitego wynagrodzenia tego arbitra. Arbitrzy i przedstawiciele Stron mogą brać udział w tym spotkaniu za pośrednictwem telefonu lub wideokonferencji.
9. a) O ile Strony nie uzgodnią inaczej, w ciągu pięciu dni roboczych od daty utworzenia organu arbitrażowego, zakres zadań organu arbitrażowego obejmuje:
„zbadanie, w świetle odpowiednich postanowień Umowy, kwestii, o której mowa we wniosku o utworzenie organu arbitrażowego, wydanie decyzji w sprawie zgodności danego środka z postanowieniami, o których mowa w art. 29.2, oraz wydanie decyzji zgodnie z art. 29.10, 29.17 i 29.18”.

- b) Strony przekazują organowi arbitrażowemu uzgodniony zakres zadań w ciągu trzech dni roboczych od dokonania uzgodnień.
- c) Organ arbitrażowy może wydać decyzję w sprawie swojej własnej jurysdykcji.

Oświadczenia początkowe

- 10. Strona wnioskująca składa początkowe oświadczenie pisemne nie później niż 10 dni od daty utworzenia organu arbitrażowego. Strona odpowiadająca dostarcza pisemne oświadczenie przeciwne nie później niż 21 dni od daty dostarczenia początkowego oświadczenia pisemnego.

Działanie organów arbitrażowych

- 11. Wszystkie posiedzenia organu arbitrażowego prowadzi jego przewodniczący. Organ arbitrażowy może przekazać przewodniczącemu prawo podejmowania decyzji administracyjnych i proceduralnych.
- 12. Uczestnicy biorą udział w przesłuchaniach osobiście. O ile w niniejszym rozdziale nie ustalono inaczej i nie naruszając postanowień pkt 30, organ arbitrażowy może wykonywać swoje działania przy użyciu wszelkich środków, włącznie z telefonem, faksem lub łączami komputerowymi.
- 13. W obradach organu arbitrażowego mogą brać udział wyłącznie arbitrzy, lecz organ arbitrażowy może zezwolić na obecność asystentów podczas obrad.

14. Za przygotowanie decyzji odpowiada wyłącznie organ arbitrażowy; przygotowanie decyzji nie może być delegowane.
15. Ustalenia, postanowienia i zalecenia organu arbitrażowego na podstawie art. 29.9 i 29.10 powinny być podejmowane w drodze konsensusu, a jeśli osiągnięcie konsensusu nie jest możliwe – większością głosów członków organu.
16. Arbitrzy nie mogą wydawać oddzielnych opinii w sprawach, w których nie osiągnięto jednogłównego porozumienia.
17. W przypadku pojawienia się kwestii proceduralnych, których nie regulują postanowienia rozdziału dwudziestego dziewiątego (Rozstrzyganie sporów), organ arbitrażowy po konsultacji ze Stronami może przyjąć odpowiednią procedurę, która jest zgodna z przedmiotowymi postanowieniami i która zapewnia równe traktowanie Stron.
18. Jeżeli organ arbitrażowy uzna, że istnieje potrzeba zmodyfikowania terminów mających zastosowanie do postępowań lub wprowadzenia wszelkich innych dostosowań proceduralnych lub administracyjnych, które mogą być wymagane z uwagi na rzetelność lub skuteczność postępowania, informuje on Strony na piśmie o uzasadnieniu modyfikacji lub dostosowania, wskazując na niezbędny okres lub dostosowanie. Organ arbitrażowy może przyjąć taką modyfikację lub dostosowanie po konsultacji ze Stronami.
19. Każdy termin, o którym mowa w niniejszym rozdziale i w niniejszym załączniku, można zmienić za obopólnym porozumieniem Stron. Na wniosek Strony organ arbitrażowy może zmienić terminy mające zastosowanie do postępowania.

20. Organ arbitrażowy zawiesza swoją działalność:

- a) na wniosek Strony wnioskującej na okres określony we wniosku, ale nie dłuższy niż 12 kolejnych miesięcy, i wznowia swoje prace na wniosek Strony wnioskującej; lub
- b) po wydaniu sprawozdania okresowego lub, w przypadku sporu dotyczącego adekwatności na podstawie art. 29.14 lub postępowania na podstawie art. 29.15, tylko na wniosek obu Stron na okres określony we wniosku, i wznowia swoje prace na wniosek którejkolwiek ze Stron.

Jeżeli we wniosku o zawieszenie działalności nie zwrócono się o wznowienie prac organu arbitrażowego przed końcem okresu określonego we wniosku o zawieszenie, postępowanie zostaje zakończone. Zakończenie działalności organu arbitrażowego odbywa się bez uszczerbku dla praw Stron w innych postępowaniach dotyczących tej samej kwestii w ramach rozdziału dwudziestego dziewiątego (Rozstrzyganie sporów).

Zastąpienie

- 21. Jeżeli arbiter nie może uczestniczyć w postępowaniu, wycofuje się lub musi zostać zastąpiony, w jego zastępstwie wybrana zostaje osoba zgodnie z art. 29.7 ust. 3.
- 22. Jeśli jedna ze Stron uzna, że arbiter nie spełnia wymogów kodeksu postępowania zawartego w załączniku 29-B („kodeks postępowania”) i w związku z tym powinien zostać zastąpiony, Strona ta powiadamia drugą Stronę w ciągu 15 dni od daty poznania okoliczności niespełniania wymogów kodeksu postępowania przez tego arbitra.

23. Jeśli jedna ze Stron uzna, że arbiter inny niż przewodniczący nie spełnia wymogów kodeksu postępowania, Strony konsultują się i za obopólnym porozumieniem zastępują takiego arbitra innym; wyboru nowego arbitra dokonuje się zgodnie z procedurą określoną w art. 29.7 ust. 3.

Jeśli Strony nie dojdą do porozumienia co do potrzeby zastąpienia arbitra, każda ze Stron może wnioskować o przekazanie sprawy przewodniczącemu organu arbitrażowego, którego decyzja jest ostateczna.

Jeśli, w wyniku złożenia takiego wniosku, przewodniczący uzna, że arbiter nie spełnia wymogów kodeksu postępowania, przewodniczący wybiera nowego arbitra w drodze losowania z listy nazwisk, o której mowa w art. 29.8 ust. 1 i na której uwzględniony był poprzedni arbiter. Jeśli poprzedni arbiter został wybrany przez Strony zgodnie z art. 29.7, jego zastępca zostaje wylosowany z grona osób zaproponowanych przez Stronę wnioskującą i Stronę odpowiadającą zgodnie z art. 29.8 ust. 1. Wyboru nowego arbitra dokonuje się w ciągu pięciu dni roboczych od daty złożenia wniosku przewodniczącemu organu arbitrażowego.

24. Jeśli Strona uzna, że przewodniczący organu arbitrażowego nie spełnia wymogów kodeksu postępowania, Strony konsultują się i za obopólnym porozumieniem odwołują przewodniczącego i wyznaczają jego zastępcę zgodnie z procedurą określoną w art. 29.7 ust. 3.

Jeżeli Stronom nie uda się poczynić uzgodnień dotyczących potrzeby zastąpienia przewodniczącego, każda Strona może wnieść o skierowanie tej kwestii do dwóch pozostałych arbitrów. Decyzja arbitrów dotycząca potrzeby zastąpienia przewodniczącego jest ostateczna.

Jeśli arbitrzy zdecydują, że przewodniczący nie spełnia wymogów kodeksu postępowania, w drodze losowania wybierają nowego przewodniczącego z grona osób obejmującego osoby pozostałe na liście, o której mowa w art. 29.8 ust. 1. Wyboru nowego przewodniczącego dokonuje się w ciągu pięciu dni roboczych od daty złożenia wniosku, o którym mowa w niniejszym punkcie.

Jeśli arbitrom nie uda się podjąć decyzji w ciągu 10 dni od daty przedstawienia im przedmiotowej kwestii, zastosowanie ma procedura określona w art. 29.7.

25. Postępowania arbitrażowe zawiesza się na okres potrzebny do przeprowadzenia procedury przewidzianej w pkt 21 do 24.

Przesłuchania

26. Przewodniczący wyznacza dzień i godzinę przesłuchania w porozumieniu ze Stronami i innymi arbitrami oraz przekazuje Stronom pisemne potwierdzenie. Informacje te udostępnia również publicznie Strona odpowiedzialna za logistyczne zarządzanie postępowaniem, z zastrzeżeniem pkt 39.
27. O ile Strony nie postanowią inaczej, przesłuchanie odbywa się w Brukseli, gdy Stroną wnioskującą jest Kanada, i w Ottawie, gdy Stroną wnioskującą jest Unia Europejska.
28. Zasadniczo powinno się organizować tylko jedno przesłuchanie. Organ arbitrażowy może z własnej inicjatywy lub na wniosek Strony zwołać jedno dodatkowe przesłuchanie, w przypadku gdy spór dotyczy wyjątkowo złożonych kwestii. w odniesieniu do procedur ustanowionych zgodnie z art. 29.14 i 29.15 nie zwołuje się dodatkowych przesłuchań, z wyjątkiem sporu dotyczącego zgodności i adekwatności.

29. Wszyscy arbitrzy uczestniczą w całości przesłuchania.
30. W przesłuchaniu mogą brać udział następujące osoby, niezależnie od tego, czy postępowanie ma charakter otwarty, czy nie:
- a) przedstawiciele Stron;
 - b) doradcy Stron;
 - c) personel administracyjny, tłumacze ustni i pisemni, sprawozdawcy sądowi; oraz
 - d) asystenci arbitrów.

Do organu arbitrażowego zwracać się mogą wyłącznie przedstawiciele i doradcy Stron.

31. Każda ze Stron, nie później niż w ciągu pięciu dni roboczych przed datą przesłuchania, dostarcza organowi arbitrażowemu i drugiej Stronie listę nazwisk osób fizycznych przedstawiających na przesłuchaniu argumenty ustne lub oświadczenia w imieniu danej Strony i innych przedstawicieli lub doradców, którzy wezmą udział w przesłuchaniu.
32. Organ arbitrażowy prowadzi przesłuchanie w następujący sposób, zapewniając, że Stronie wnioskującej oraz Stronie odpowiadającej przyznano równą ilość czasu:

Argumenty

- a) argument Strony wnioskującej
- b) argument Strony odpowiadającej

Kontrargumenty

- a) odpowiedź Strony wnioskującej
- b) odpowiedź Strony odpowiadającej

- 33. Organ arbitrażowy może kierować pytania do każdej ze Stron w dowolnym momencie przesłuchania.
- 34. Po otrzymaniu uwag Stron organ arbitrażowy przekazuje Stronom ostateczny protokół każdego przesłuchania.
- 35. W terminie dziesięciu dni roboczych od daty przesłuchania każda ze Stron może przedstawić arbitrom i drugiej Stronie dodatkowe oświadczenie pisemne dotyczące wszelkich kwestii, które pojawiły się w trakcie przesłuchania.

Pytania pisemne

- 36. Organ arbitrażowy może w każdym momencie postępowania zwracać się z pytaniami pisemnymi do jednej lub obu Stron. Każda ze Stron otrzymuje kopię wszystkich pytań organu arbitrażowego.
- 37. Każda Strona dostarcza również drugiej Stronie kopię swoich pisemnych odpowiedzi na pytania organu arbitrażowego. Każdej stronie umożliwia się przedstawienie pisemnych uwag do odpowiedzi drugiej Strony w ciągu pięciu dni roboczych od daty otrzymania odpowiedzi.

Przejrzystość i poufność

38. Każda Strona udostępnia publicznie swoje oświadczenia, z zastrzeżeniem pkt 39, a przesłuchania organu arbitrażowego mają charakter otwarty, o ile Strony nie zadecydują inaczej.
39. Organ arbitrażowy spotyka się na zamkniętej sesji, gdy oświadczenia i argumenty danej Strony zawierają poufne informacje handlowe. Strony zapewniają poufność przesłuchań organu arbitrażowego, jeżeli odbywają się one w formie sesji zamkniętej. Każda ze Stron i jej doradcy traktują jako poufne wszelkie informacje uznane za poufne przez drugą Stronę, która przedstawiła je organowi arbitrażowemu. Jeśli oświadczenie Strony złożone organowi arbitrażowemu zawiera informacje poufne, dana Strona przekazuje także, w terminie 15 dni, wersję oświadczenia nieopatrzoną klauzulą poufności, która może zostać publicznie udostępniona.

Kontakty *ex parte*

40. Organ arbitrażowy nie spotyka się ani nie kontaktuje ze Stroną pod nieobecność drugiej Strony.
41. Żaden z arbitrów nie może omawiać jakichkolwiek aspektów przedmiotu postępowania ze Stroną lub Stronami w przypadku nieobecności pozostałych arbitrów.

Informacje i doradztwo techniczne

42. Na wniosek Strony sporu lub z własnej inicjatywy organ arbitrażowy może zwrócić się o informacje lub doradztwo techniczne do każdej osoby lub podmiotu, które uzna za odpowiednie, z zastrzeżeniem spełnienia wszelkich warunków uzgodnionych przez Strony. Wszelkie uzyskane w ten sposób informacje należy ujawnić każdej Stronie, umożliwiając jej zgłoszenie uwag.

Oświadczenia *amicus curiae*

43. Podmioty pozarządowe mające siedzibę na terytorium Strony mogą przekazywać organowi arbitrażowemu pisma *amicus curiae* zgodnie z postanowieniami punktów poniżej.
44. W przypadku braku innych ustaleń Stron w ciągu pięciu dni od daty utworzenia organu arbitrażowego organ ten może otrzymywać niezamówione oświadczenia pisemne, pod warunkiem że zostały one złożone w ciągu 10 dni od daty utworzenia organu arbitrażowego, wraz z załącznikami nie przekraczając w żadnym wypadku 15 stron maszynopisu i mają bezpośredni związek z kwestią rozpatrywaną przez organ arbitrażowy.
45. Oświadczenie takie zawiera opis osoby je składającej, niezależnie od tego, czy jest to osoba fizyczna czy prawna, w tym opis charakteru jej działalności i źródła finansowania, oraz określa, jaki interes ma dana osoba w danym postępowaniu arbitrażowym. Oświadczenie sporządza się w językach wybranych przez Strony zgodnie z pkt 48 i 49.

46. Organ arbitrażowy wymienia w swojej decyzji wszystkie otrzymane oświadczenia, które są zgodne z niniejszym regulaminem. Organ arbitrażowy nie jest zobowiązany do odnoszenia się w swojej decyzji do argumentów przedstawionych w takich oświadczeniach. Organ arbitrażowy przekazuje Stronom wszystkie otrzymane oświadczenia, aby przedstawiły swoje uwagi.

Sprawy pilne

47. W sprawach pilnych, o których mowa w art. 29.11, organ arbitrażowy po konsultacji ze Stronami odpowiednio dostosowuje terminy, o których mowa w niniejszym regulaminie i powiadamia Strony o tych dostosowaniach.

Język roboczy postępowań, tłumaczenia pisemne i ustne

48. Podczas konsultacji, o których mowa w art. 29.7 ust. 2, a najpóźniej na posiedzeniu, o którym mowa w pkt 8, Strony dokładają wszelkich starań, by uzgodnić wspólny język roboczy postępowania przed organem arbitrażowym.
49. Jeżeli Strony nie są w stanie uzgodnić wspólnego języka roboczego, każda Strona organizuje tłumaczenie swoich oświadczeń pisemnych na język, który wybrała druga Strona, i ponosi jego koszty. Organizacją tłumaczenia ustnego oświadczeń ustnych na języki wybrane przez Strony zajmuje się Strona odpowiadająca.
50. Decyzje organu arbitrażowego są wydawane w języku lub językach wybranych przez Strony.
51. Strony ponoszą w równym stopniu wszelkie koszty związane z tłumaczeniem pisemnym decyzji organu arbitrażowego na język lub języki wybrane przez Strony.

52. Strona może przedstawić uwagi dotyczące poprawności dowolnej przetłumaczonej wersji dokumentu przygotowanej zgodnie z niniejszym regulaminem.

Obliczanie terminów

53. Wszystkie terminy określone w niniejszym rozdziale i w niniejszym załączniku, łącznie z terminami dotyczącymi przekazywania decyzji przez organ arbitrażowy, liczy się w dniach kalendarzowych od dnia następującego po wykonaniu czynności lub wystąpieniu zdarzenia, do którego się odnoszą, o ile nie postanowiono inaczej.
54. Jeśli w wyniku zastosowania pkt 6 Strona otrzyma dokument w dniu innym niż dzień, w którym otrzyma go druga Strona, czas obliczany na podstawie daty otrzymania przedmiotowego dokumentu liczy się od późniejszej z tych dwóch dat otrzymania takiego dokumentu.

Pozostałe procedury

55. Terminy określone w niniejszym regulaminie dostosowuje się do specjalnych terminów przewidzianych przy wydawaniu decyzji przez organ arbitrażowy w ramach postępowań na podst. art. 29.14 i 29.15.
56. W przypadku gdy ponowne zebranie się pierwotnego panelu arbitrażowego lub niektórych z jego arbitrów w sprawie postępowania zgodnie z art. 29.14 lub 29.15 jest niemożliwe, stosuje się procedurę określoną w art. 29.7. Termin przekazania decyzji zostaje w takim przypadku przedłużony o 20 dni.

KODEKS POSTĘPOWANIA ARBITRÓW I MEDIATORÓW

Definicje

1. W odniesieniu do niniejszego rozdziału i w ramach niniejszego kodeksu postępowania:

arbiter oznacza członka organu arbitrażowego utworzonego zgodnie z art. 29.7;

asystent oznacza osobę fizyczną, która zgodnie z zasadami powołania arbitra prowadzi badania lub pomaga temu arbitrowi;

kandydat oznacza osobę, której nazwisko znajduje się na liście arbitrów, o której mowa w art. 29.8, i którą bierze się pod uwagę przy wyborze arbitrów na podstawie art. 29.7;

mediator oznacza osobę fizyczną, która prowadzi mediację zgodnie z art. 29.5;

postępowanie oznacza postępowanie arbitrażowe, o ile nie określono inaczej;

personel, w odniesieniu do arbitra, oznacza osoby fizyczne, którymi kieruje i które kontroluje arbiter, inne niż asystenci.

Obowiązki kandydatów i arbitrów

2. Każdy kandydat i arbiter unika niestosownych zachowań lub ich pozorów, jest niezależny i bezstronny, unika bezpośrednich lub pośrednich konfliktów interesów i przestrzega wysokich standardów postępowania, tak aby zachować uczciwość i bezstronność mechanizmu rozstrzygania sporów. Byli arbitrzy muszą spełniać zobowiązania określone w pkt 16–19.

Obowiązek ujawnienia informacji

3. Przed potwierdzeniem, że kandydat został wybrany na arbitra na mocy niniejszego rozdziału, kandydat ten ujawnia wszelkie interesy, związki lub kwestie, które mogą mieć wpływ na jego niezależność lub bezstronność, lub które w normalnych okolicznościach mogą wywoływać wrażenie niewłaściwego zachowania lub stronnictwa w trakcie postępowania. w tym celu kandydat podejmuje wszelkie niezbędne wysiłki, aby rozpoznać takie interesy, związki i kwestie.
4. Bez uszczerbku dla ogólnej wymowy powyższego przepisu kandydaci ujawniają następujące interesy, związki i kwestie:
 - 1) wszelkie interesy finansowe kandydata:
 - a) w postępowaniu albo jego wyniku, i
 - b) w postępowaniu administracyjnym, postępowaniu w sądzie krajowym lub postępowaniu innego organu lub komisji dotyczącym kwestii, które mogą być rozstrzygane w postępowaniu, w odniesieniu do którego kandydata bierze się pod uwagę;

- 2) wszelkie interesy finansowe pracodawcy, partnera, współnika lub członka rodziny kandydata:
 - a) w postępowaniu albo jego wyniku, i
 - b) w postępowaniu administracyjnym, postępowaniu w sądzie krajowym lub postępowaniu innego organu lub komisji dotyczącym kwestii, które mogą być rozstrzygane w postępowaniu, w odniesieniu do którego kandydata bierze się pod uwagę;
- 3) wszelkie przeszłe lub bieżące finansowe, handlowe, zawodowe, rodzinne lub społeczne związki ze stronami zainteresowanymi w danym postępowaniu, lub ich doradcą, lub związki tego rodzaju dotyczące pracodawcy, partnera, współnika lub członka rodziny kandydata; oraz
- 4) wszelkie doradztwo publiczne lub prawne lub innego rodzaju reprezentowanie dotyczące kwestii będącej przedmiotem postępowania lub obejmujące te same kwestie.
5. Kandydat lub arbiter informuje Wspólny Komitet CETA o kwestiach dotyczących faktycznego lub potencjalnego naruszenia niniejszego kodeksu postępowania celem ich rozważenia przez Strony.
6. Po wyborze arbiter nadal podejmuje wszelkie niezbędne starania, aby rozpoznać wszelkie interesy, związki lub kwestie, o których mowa w pkt 3, oraz ujawnia je. Obowiązek ujawnienia informacji ma charakter ciągły, co oznacza, że arbiter ma ujawniać takie interesy, związki lub kwestie, które mogą wynikać na dowolnym etapie postępowania. Arbiter ujawnia takie interesy, związki lub kwestie, niezwłocznie informując o nich na piśmie Wspólny Komitet CETA, w celu ich rozważenia przez Strony.

Obowiązki arbitrów

7. Po wyborze arbiter jest dostępny, by wykonywać należące do niego obowiązki, i wykonuje je w trakcie całego postępowania w sposób dokładny i sprawny, przestrzegając przy tym zasad uczciwości i staranności.
8. Arbiter bierze pod uwagę jedynie kwestie poruszane w trakcie postępowania i konieczne dla wydania decyzji i nie zleca wykonania tego obowiązku żadnej innej osobie.
9. Arbiter podejmuje wszystkie właściwe kroki w celu zapewnienia, aby jego asystenci i pracownicy znali postanowienia pkt 2–6 i 17–19 oraz ich przestrzegali.
10. Arbiter nie bierze udziału w kontaktach *ex parte* dotyczących postępowania.

Niezależność i bezstronność arbitrów

11. Arbiter unika stwarzania wrażenia stronniczości i nie działa pod wpływem własnych interesów, nacisków z zewnątrz, względów politycznych, żądań społecznych, lojalności w stosunku do jednej ze Stron lub obawy przed krytyką.
12. Arbiter nie podejmuje w sposób bezpośredni lub pośredni jakichkolwiek zobowiązań ani nie przyjmuje korzyści mogących w jakikolwiek sposób zakłócić właściwe wykonywanie jego obowiązków lub stworzyć wrażenie zakłócenia ich właściwego wykonywania.

13. Arbiter nie może wykorzystywać swojego stanowiska w organie arbitrażowym do realizacji jakichkolwiek osobistych lub prywatnych interesów i unika zachowania, które może sprawiać wrażenie, że inne osoby znajdują się w szczególnej sytuacji i mogą wywierać na niego wpływ.
14. Arbiter nie może pozwolić na to, aby związki lub zobowiązania finansowe, handlowe, zawodowe, rodzinne lub społeczne miały wpływ na jego postępowanie lub sądy.
15. Arbiter jest zobowiązany unikać nawiązywania kontaktów lub uzyskiwania korzyści finansowych, które mogą mieć wpływ na jego bezstronność lub które w normalnych okolicznościach mogą stwarzać wrażenie niewłaściwego zachowania lub stronniczości.

Obowiązki byłych arbitrów

16. Wszyscy byli arbitrzy są zobowiązani unikać działań mogących stwarzać wrażenie, że wykonując swoje obowiązki, byli stronniczy lub odnosili jakiekolwiek korzyści z decyzji organu arbitrażowego.

Poufność

17. Żaden arbiter ani były arbiter w żadnym momencie nie ujawnia ani nie wykorzystuje jakichkolwiek niedostępnych publicznie informacji dotyczących postępowania lub uzyskanych w trakcie postępowania, z wyjątkiem ich ujawnienia lub wykorzystania do celów tego postępowania, i w żadnym przypadku nie ujawnia ani nie wykorzystuje takich informacji do uzyskania osobistych korzyści lub korzyści dla innych lub aby zaszkodzić interesom innych.

18. Arbiter nie ujawnia decyzji organu arbitrażowego ani jej części przed jej opublikowaniem zgodnie z niniejszym rozdziałem.
19. Arbiter ani były arbiter w żadnym momencie nie ujawnia treści obrad organu arbitrażowego ani poglądów innego członka organu.

Koszty

20. Każdy arbiter rejestruje czas poświęcony procedurze i sporządza końcowe rozliczenie czasu oraz poniesionych wydatków, a także czasu i wydatków jego asystenta.

Mediatorzy

21. Niniejszy kodeks postępowania stosuje się *mutatis mutandis* do mediatorów.

REGULAMIN POSTĘPOWANIA MEDIACYJNEGO

Artykuł 1

Cel

W uzupełnieniu do art. 29.5 celem niniejszego załącznika jest ułatwienie znalezienia wspólnie uzgodnionego rozwiązania w drodze kompleksowej i szybkiej procedury przy pomocy mediatora.

SEKCJA A

Postępowanie mediacyjne

Artykuł 2

Wszczęcie postępowania

1. Strona może w każdym momencie zwrócić się o wszczęcie postępowania mediacyjnego między Stronami. Wniosek o wszczęcie postępowania przekazuje się drugiej Stronie w formie pisemnej. Wniosek jest wystarczająco szczegółowy, by jasno przedstawić zastrzeżenia Strony wnioskującej, oraz:
 - a) określa konkretny środek, którego dotyczą zastrzeżenia;

- b) przedstawia zestawienie domniemanych negatywnych skutków, które według Strony wnioskującej taki środek powoduje lub będzie powodował w odniesieniu do handlu lub inwestycji między Stronami; oraz
 - c) wyjaśnia, w jaki sposób według Strony wnioskującej przedstawione skutki są związane z danym środkiem.
2. Postępowanie mediacyjne można wszcząć wyłącznie za obopólnym porozumieniem Stron. Jeśli Strona zwraca się o mediację zgodnie z ust. 1, druga Strona w dobrej wierze rozważy taki wniosek i udzieli odpowiedzi na piśmie w ciągu 10 dni od otrzymania wniosku.

Artykuł 3

Wybór mediatora

1. Po rozpoczęciu postępowania mediacyjnego Strony uzgodnią wybór mediatora, jeśli to możliwe, nie później niż w ciągu 15 dni po otrzymaniu odpowiedzi na wniosek o mediację.
2. O ile Strony nie uzgodnią inaczej, mediator nie może być obywatelem żadnej ze Stron.
3. Mediator w bezstronny i przejrzysty sposób pomaga Stronom w osiągnięciu jasności w odniesieniu do środka i jego możliwych skutków dla handlu oraz w opracowaniu wspólnie uzgodnionego rozwiązania. w uzupełnieniu do pkt 21 załącznika 29-B kodeksu postępowania arbitrażowego i mediatorów ma zastosowanie do mediatorów. Pkt 3–7 i 48–54 regulaminu postępowania arbitrażowego w załączniku 29-A również mają zastosowanie *mutatis mutandis*.

Regulamin postępowania mediacyjnego

1. W ciągu 10 dni od wyznaczenia mediatora Strona wnioskująca o wszczęcie procedury mediacyjnej przedstawia mediatorowi i drugiej Stronie w formie pisemnej szczegółowy opis problemu, a zwłaszcza opis stosowania problematycznego środka i jego skutków dla handlu. w ciągu 20 dni od daty dostarczenia takiego opisu druga Strona może w formie pisemnej przedstawić swoje uwagi do niego. w opisie lub w uwagach każda ze Stron może zawrzeć wszelkie informacje, które uzna za istotne.
2. Mediator może podjąć decyzję w sprawie najwłaściwszego sposobu osiągnięcia jasności w odniesieniu do środka i jego możliwych skutków dla handlu. Mediator może w szczególności organizować spotkania między Stronami, konsultować się ze Stronami wspólnie lub indywidualnie, zwrócić się o pomoc do odpowiednich ekspertów³⁰ i zainteresowanych stron lub konsultować się z nimi oraz zapewnić dodatkowe wsparcie, o które wystąpią Strony. Zanim jednak mediator zwróci się o pomoc do odpowiednich ekspertów i zainteresowanych stron lub skonsultuje się z nimi, przeprowadzi konsultacje ze Stronami.
3. Mediator może zaoferować doradztwo i zaproponować rozwiązanie do rozważenia przez Strony, które mogą zaakceptować lub odrzucić proponowane rozwiązanie lub porozumieć się co do innego rozwiązania. Mediator nie doradza jednak i nie przedstawia uwag w sprawie zgodności przedmiotowego środka z niniejszą Umową.

³⁰ Strona nie może sprzeciwić się konsultacji z ekspertem w postępowaniu w sprawie rozstrzygnięcia sporu na mocy niniejszego rozdziału lub Porozumienia WTO wyłącznie na podstawie tego, że konsultacji z ekspertem dokonano na mocy niniejszego ustępu.

4. Procedurę przeprowadza się na terytorium Strony, do której skierowany był wniosek, lub w innym miejscu wspólnie uzgodnionym przez Strony lub w każdy inny sposób.
5. Strony dokładają starań, by osiągnąć wspólnie uzgodnione rozwiązanie w ciągu 60 dni od daty wyznaczenia mediatora. w oczekiwaniu na ostateczne porozumienie Strony mogą rozważyć potencjalne rozwiązania tymczasowe, zwłaszcza w sytuacji, gdy środek dotyczy łatwo psujących się towarów.
6. Rozwiązanie może zostać przyjęte w drodze decyzji Wspólnego Komitetu CETA. Wspólnie uzgodnione rozwiązania są udostępniane publicznie. Wersja dostępna publicznie nie może jednak zawierać żadnych informacji uznanych za poufne przez Stronę.
7. Na wniosek Stron mediator przedstawia im w formie pisemnej projekt sprawozdania merytorycznego, zawierający krótki opis środka stanowiącego przedmiot postępowania, przeprowadzonej procedury oraz wszelkich wspólnie uzgodnionych rozwiązań stanowiących ostateczny rezultat tego postępowania, w tym potencjalnych rozwiązań tymczasowych. Mediator daje Stronom 15 dni na przedstawienie uwag do projektu sprawozdania. Po rozpatrzeniu uwag przedstawionych przez Strony w wyznaczonym terminie mediator przekazuje Stronom w ciągu 15 dni w formie pisemnej ostateczne sprawozdanie merytoryczne. Sprawozdanie merytoryczne nie zawiera interpretacji postanowień niniejszej Umowy.
8. Postępowanie zostaje zakończone:
 - a) poprzez przyjęcie przez Strony wspólnie uzgodnionego rozwiązania, w dniu jego przyjęcia;
 - b) poprzez wydanie przez mediatora po konsultacji ze Stronami pisemnego oświadczenia stwierdzającego, że dalsze próby mediacji byłyby bezskuteczne;

- c) poprzez wydanie przez Stronę pisemnego oświadczenia po przeanalizowaniu wspólnie uzgodnionych rozwiązań w ramach postępowania mediacyjnego oraz po rozważeniu przez mediatora wszelkich opinii doradczych i proponowanych rozwiązań. Takie oświadczenie nie może zostać opublikowane przed upływem terminu określonego w art. 4 ust. 5; lub
- d) na każdym etapie procedury za zgodą obu Stron.

SEKCJA B

Wdrożenie

Artykuł 5

Wdrożenie wspólnie uzgodnionego rozwiązania

1. Jeżeli Strony uzgodniły rozwiązanie, każda Strona podejmuje działania niezbędne do wdrożenia takiego wspólnie uzgodnionego rozwiązania w uzgodnionym terminie.
2. Wdrażająca Strona informuje drugą Stronę na piśmie o wszelkich krokach lub działaniach podjętych w celu wdrożenia wspólnie uzgodnionego rozwiązania.

SEKCJA C

Postanowienia ogólne

Artykuł 6

Poufność i związek z rozstrzyganiem sporów

1. O ile Strony nie postanowią inaczej i bez uszczerbku dla art. 4 ust. 6, wszystkie etapy postępowania, w tym doradztwo lub zaproponowane rozwiązanie, są poufne. Każda Strona może jednak podać do wiadomości publicznej informację o toczącej się mediacji. Obowiązek zachowania poufności nie dotyczy informacji faktycznych, które już są publicznie dostępne.
2. Postępowanie mediacyjne pozostaje bez uszczerbku dla praw i obowiązków Stron wynikających z postanowień dotyczących rozstrzygania sporów w niniejszej Umowie lub innym porozumieniu.
3. Przed wszczęciem postępowania mediacyjnego nie są wymagane konsultacje. Przed wszczęciem postępowania mediacyjnego Strona z reguły powinna jednak skorzystać z innych stosownych postanowień dotyczących współpracy lub konsultacji zawartych w niniejszej Umowie.

4. W ramach innych postępowań w sprawie rozstrzygnięcia sporu na mocy niniejszej Umowy lub innego porozumienia organ arbitrażowy nie bierze pod uwagę, a Strona nie przedstawia jako dowodu ani nie opiera się na żadnej z następujących kwestii:
- a) stanowiska zajęte przez drugą Stronę w czasie postępowania mediacyjnego lub informacje zgromadzone na mocy art. 4 ust. 2;
 - b) fakt, że druga Strona wykazała gotowość do akceptacji rozwiązania w stosunku do środka objętego mediacją; lub
 - c) rady udzielone lub propozycje złożone przez mediatora.
5. Mediator nie może pełnić roli członka zespołu w postępowaniu w sprawie rozstrzygnięcia sporu na mocy niniejszej Umowy lub Porozumienia WTO dotyczącym tego samego przedmiotu sporu, w przypadku którego był on mediatorem.

Artykuł 7

Terminy

Każdy termin, o którym mowa w niniejszym załączniku, można zmienić za obopólnym porozumieniem Stron.

Artykuł 8

Koszty

1. Każda Strona ponosi koszty swojego uczestnictwa w postępowaniu mediacyjnym.
2. Strony równo dzielą między siebie koszty wynikające z kwestii organizacyjnych, w tym koszty wynagrodzenia i wydatki mediatora. Wynagrodzenie mediatora jest zgodne z wynagrodzeniem przewodniczącego organu arbitrażowego określonym w pkt 8 załącznika 29-A.

Artykuł 9

Przegląd

Pięć lat od daty wejścia w życie niniejszej Umowy, w świetle zdobytego doświadczenia i rozwoju odpowiedniego mechanizmu w ramach WTO, Strony skonsultują się w sprawie potrzeby wprowadzenia zmian do mechanizmu mediacji.

**WYKAZ DWUSTRONNYCH TRAKTATÓW INWESTYCYJNYCH
POMIĘDZY KANADĄ
I PAŃSTWAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ**

Umowa pomiędzy Rządem Republiki Chorwacji i Rządem Kanady w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, podpisana w Ottawie w dniu 3 lutego 1997 r.

Umowa pomiędzy Republiką Czeską i Kanadą w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, podpisana w Pradze w dniu 6 maja 2009 r.

Umowa pomiędzy Rządem Republiki Węgierskiej i Rządem Kanady w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, podpisana w Ottawie w dniu 3 października 1991 r.

Umowa pomiędzy Rządem Republiki Łotewskiej i Rządem Kanady w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, podpisana w Rydze w dniu 5 maja 2009 r.

Wymiana not pomiędzy Rządem Kanady i Rządem Republiki Malty stanowiąca umowę w sprawie gwarancji dotyczących inwestycji zagranicznych, podpisana w Valletcie w dniu 24 maja 1982 r.

Umowa pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej i Rządem Kanady w sprawie popierania i wzajemnej ochrony inwestycji, podpisana w Warszawie w dniu 6 kwietnia 1990 r.

Umowa pomiędzy Rządem Rumunii i Rządem Kanady w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, podpisana w Bukareszcie w dniu 8 maja 2009 r.

Umowa pomiędzy Republiką Słowacką i Kanadą w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, podpisana w Bratysławie w dniu 20 lipca 2010 r.

ZMIANY

**W UMOWIE Z 1989 R. DOTYCZĄCEJ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH
I UMOWIE Z 2003 R. W SPRAWIE HANDLU WINAMI I NAPOJAMI SPIRYTUSOWYMI**

SEKCJA A

W art. 1 umowy z 1989 r. dotyczącej napojów alkoholowych, zmienionej załącznikiem VIII do umowy z 2003 r. w sprawie handlu winami i napojami spirytusowymi dodaje się definicję w następującym brzmieniu:

„»właściwy organ« oznacza rząd lub komisję, zarząd lub inną agencję rządową Strony, która jest upoważniona z mocy prawa do kontrolowania sprzedaży wina i destylowanych wyrobów spirytusowych.”.

SEKCJA B

Art. 2 ust. 2 lit. b) umowy z 1989 r. dotyczącej napojów alkoholowych zmienionej załącznikiem VIII do umowy z 2003 r. w sprawie handlu winami i napojami spirytusowymi otrzymuje brzmienie:

„b) wymaganie od zewnętrznych prywatnych magazynów wina w Ontario i Kolumbii Brytyjskiej, aby sprzedawały tylko wina produkowane przez kanadyjskie winnice. Liczba tych zewnętrznych prywatnych magazynów wina upoważnionych do sprzedawania jedynie win produkowanych przez kanadyjskie winnice we wspomnianych prowincjach nie przekracza 292 w Ontario i 60 w Kolumbii Brytyjskiej;”.

SEKCJA C

Art. 4 umowy z 1989 r. dotyczącej napojów alkoholowych zmienionej załącznikiem VIII do umowy z 2003 r. w sprawie handlu winami i napojami spirytusowymi otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 4

Traktowanie w zakresie handlu

1. Podczas wykonywania swoich funkcji zakupowych, dystrybucyjnych lub sprzedaży detalicznej produktów drugiej Strony właściwe organy stosują się do postanowień art. XVII GATT dotyczącego państwowych przedsiębiorstw handlowych, a zwłaszcza będą podejmować wszelkie takie decyzje, biorąc pod uwagę wyłącznie aspekty handlowe, i przyznają przedsiębiorstwom drugiej Strony odpowiednie możliwości, zgodnie ze zwyczajowymi praktykami handlowymi, konkurowania o udział w takich zakupach.
2. Każda Strona podejmuje wszelkie możliwe działania, by zapewnić, że przedsiębiorstwo, któremu przyznano monopol w handlu winami i napojami spirytusowymi oraz ich sprzedaży na jego terytorium, nie wykorzystuje monopolistycznej pozycji, by prowadzić, bezpośrednio lub pośrednio, w tym za pośrednictwem transakcji ze swoją jednostką dominującą, jednostkami zależnymi lub innymi przedsiębiorstwami powiązanymi wspólną własnością, sprzedaż wina i napojów spirytusowych na rynku poza terytorium, na którym przedsiębiorstwo to ma pozycję monopolistyczną, która to sprzedaż wywołuje antykonkurencyjny skutek i powoduje znaczące ograniczenie konkurencji na tym rynku.”.

SEKCJA D

Art. 4a umowy z 1989 r. dotyczącej napojów alkoholowych zmienionej załącznikiem VIII do umowy z 2003 r. w sprawie handlu winami i napojami spirytusowymi otrzymuje brzmienie:

„4a – Ustalanie ceny

1. Właściwe organy Stron zapewnią, że jakakolwiek marża, koszt usług lub inne środki cenowe nie są dyskryminujące, są stosowane wobec całej sprzedaży detalicznej i są zgodne z art. 2.
2. Różnica kosztu usług może być stosowana wobec produktów drugiej Strony tylko, jeśli nie jest wyższa od dodatkowych kosztów niezbędnie związanych z wprowadzeniem do obrotu produktów drugiej Strony, z uwzględnieniem dodatkowych kosztów wynikających między innymi z metod i częstotliwości dostaw.
3. Każda Strona zapewnia, że kosztu usług nie stosuje się do produktu drugiej Strony na podstawie wartości produktu.
4. Różnica kosztu usług powinna być uzasadniana zgodnie ze standardowymi praktykami księgowymi przez niezależnych audytorów na podstawie audytu przeprowadzonego na wniosek drugiej Strony w ciągu jednego roku od daty wejścia w życie umowy z 2003 r. w sprawie handlu winami i napojami spirytusowymi, a następnie przeprowadzanego na wniosek danej Strony w odstępach co najmniej czterech lat. Audyty będą dostępne dla każdej ze Stron w przeciągu jednego roku od daty złożenia wniosku.

5. Właściwe organy uaktualnią opłaty związane z różnicą kosztu usług, zgodnie z wymaganiami, aby uwzględnić zobowiązanie podjęte w 4a ust. 2.
6. Właściwe organy udostępnią mające zastosowanie opłaty związane z różnicą kosztu usług za pomocą publicznie dostępnych kanałów, np. swojej oficjalnej strony internetowej.
7. Właściwe organy stworzą punkt kontaktowy ds. pytań i zastrzeżeń formułowanych przez drugą Stronę, dotyczących opłat związanych z różnicą kosztu usług. Strona odpowiada na wniosek drugiej Strony na piśmie w ciągu 60 dni od daty otrzymania wniosku.”.

SEKCJA E

W umowie z 1989 r. dotyczącej napojów alkoholowych zmienionej załącznikiem VIII do umowy z 2003 r. w sprawie handlu winami i napojami spirytusowymi dodaje się art. 4b w brzmieniu:

„Artykuł 4b

Wymogi dotyczące mieszania

Żadna ze Stron nie może przyjmować ani stosować środków, na mocy których wymaga się, by destylowane wyroby spirytusowe przywiezione z terytorium drugiej Strony w celu butelkowania były mieszane z jakimikolwiek destylowanymi wyrobami spirytusowymi Strony dokonującej przywozu.”.

SEKCJA F

W umowie z 2003 r. w sprawie handlu winami i napojami spirytusowymi wprowadza się następujące zmiany:

- a) art. 27 ust. 3 (Wspólny Komitet) tiret pierwsze otrzymuje brzmienie: „przyjmowanie zmian do załączników niniejszej Umowy w drodze decyzji Wspólnego Komitetu,”;
- b) usuwa się tytuł VIII (Rozwiązywanie sporów);
- c) ostatnie dwa zdania art. 8 ust. 1 (Procedura sprzeciwu) otrzymują brzmienie: „Umawiająca się Strona może zwrócić się o przeprowadzenie konsultacji przewidzianych w art. 29.4 (Konsultacje) kompleksowej umowy gospodarczo-handlowej między Unią Europejską a Kanadą (CETA). Jeżeli kwestia nie zostanie rozwiązana w drodze konsultacji, Umawiająca się Strona może pisemnie powiadomić drugą Umawiającą się Stronę o swojej decyzji o skierowaniu sporu do arbitrażu zgodnie z art. 29.6–29.10 CETA.”;
- d) formuła wprowadzająca (*chapeau*) w art. 9 ust. 2 (Modyfikacja załącznika I) otrzymuje brzmienie: „W drodze odstępstwa od ustępu 1, gdy Umawiająca się Strona odwołała się do procedury sprzeciwu określonej w artykule 8 (Procedura sprzeciwu), Umawiające się Strony będą działać zgodnie z wynikiem konsultacji, chyba że dana kwestia zostanie skierowana do procedury arbitrażu na podstawie art. 29.6–29.10 CETA, w którym to przypadku.”;
- e) w art. 9 (Modyfikacja załącznika I) dodaje się ust. 3 w brzmieniu: „3. Jeżeli w trakcie procedury, o której mowa w ust. 2, stosuje się art. 29.6–29.10 CETA, wówczas mają one zastosowanie *mutatis mutandis*.”.

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE WIN I NAPOJÓW SPIRYTUSOWYCH

Strony uznają wysiłki i postępy, których dokonano w odniesieniu do win i napojów spirytusowych w kontekście negocjacji niniejszej Umowy. Podjęte starania doprowadziły do wspólnego uzgodnienia rozwiązań wielu niezwykle istotnych kwestii.

Strony zgadzają się omówić za pośrednictwem odpowiednich mechanizmów, niezwłocznie i w celu uzyskania wspólnie uzgodnionych rozwiązań, wszelkie pozostałe problematyczne kwestie dotyczące win i napojów spirytusowych, a w szczególności życzenie Unii Europejskiej dotyczące zniesienia zróżnicowania regionalnych marży nakładanych na wina krajowe i wina butelkowane w Kanadzie w prywatnych punktach sprzedaży wina.

Pod koniec piątego roku, licząc od daty wejścia w życie niniejszej Umowy, Strony zgadzają się dokonać przeglądu postępów w zakresie znoszenia zróżnicowania, o którym mowa w poprzednim akapicie, na podstawie analizy wszystkich zmian w sektorze, w tym konsekwencji przyznania państwom trzecim bardziej uprzywilejowanego traktowania w ramach innych negocjacji handlowych z udziałem Kanady.

**WSPÓLNA DEKLARACJA
STRON W SPRAWIE PAŃSTW,
KTÓRE USTANOWIŁY UNIĘ CELNĄ
Z UNIĄ EUROPEJSKĄ**

1. Unia Europejska przypomina zobowiązania państw, które ustanowiły unię celną z Unią Europejską, do dostosowania swoich systemów handlowych do systemu handlowego UE, a w przypadku niektórych państw – do zawarcia umów preferencyjnych z państwami, które podpisały umowy preferencyjne z UE.
2. W tym kontekście Kanada dokłada starań, by rozpocząć negocjacje z państwami:
 - a) które ustanowiły unię celną z Unią Europejską, oraz
 - b) których towary nie korzystają z koncesji taryfowych na mocy niniejszej Umowy,

w celu zawarcia kompleksowej umowy dwustronnej ustanawiającej strefę wolnego handlu zgodnie ze stosownymi postanowieniami Porozumienia WTO dotyczącymi towarów i usług, pod warunkiem że państwa te zgodzą się na negocjacje w sprawie ambitnej i kompleksowej umowy, porównywalnej pod względem zakresu i poziomu ambicji z niniejszą Umową. Kanada niezwłocznie rozpocznie negocjacje w celu wprowadzenia w życie wyżej wymienionej umowy niezwłocznie po wejściu w życie niniejszej Umowy.